

СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО

УДК 792.028:378.6.018.43](045)

Цитування:

Мізяк В. Д. Формування професійних навичок в умовах дистанційної освіти при опануванні професії актора. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 1. С. 393–397.

Мізяк Віталій Дмитрович,
кандидат мистецтвознавства,
завідувач кафедри майстерності актора
Харківської державної академії культури
<http://orcid.org/0000-000-3-2923-2297>
vit.mizyak@gmail.com

Miziak V. (2024). Formation of professional skills in conditions of online education when mastering the actor's profession. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 393–397 [in Ukrainian].

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ПРИ ОПАНУВАННІ ПРОФЕСІЇ АКТОРА

Мета роботи спрямована на з'ясування ефективних методів формування акторських навичок у дистанційній освіті та їх впливу на якість акторської майстерності. Основний акцент роботи робиться на аналізі віртуальних педагогічних підходів, використанні технологій та інновацій у навчанні акторів, а також вивченні самостійних стратегій самоосвіти та взаємодії учасників навчального процесу. **Методологія дослідження** передбачає застосування методів, направлених на аналіз віртуальних педагогічних підходів, розкриття технології та інновації в навчанні акторів, оцінку результативності через експериментальність та статистичний аналіз адаптований в залежності від конкретних особливостей та обсягу цього дослідження. Найбільш повноцінно був використаний міждисциплінарний підхід, завдяки якому були задіяні такі дисципліни як педагогіка, психологія, естетика. Зазначений методологічний підхід дає можливість глибоко дослідити структуру теми. Культурологічний підхід використано для аналізу теми в культурно-історичному контексті і разом з функціональним підходом визначає наукову вагу питань, окреслених в роботі. Це важливо для опису їх реального функціонування в культурі та історичній перспективі. Заради цього було проведено аналіз існуючих досліджень щодо формування акторських навичок в дистанційній освіті, розглянуто педагогічні та психологічні аспекти опанування акторської майстерності в онлайн середовищі, визначено ключові методи, що використовуються для формування навичок в дистанційній формі. Оцінка ефективності різних онлайн педагогічних стратегій у формуванні професійних вмій актора подається на власному досвіді і досвіді колег. **Наукова новизна** роботи полягає у виявленні інноваційного підходу до розуміння та покращення процесу навчання акторів в умовах дистанційної освіти, враховуючи нові виклики та можливості, які пропонує сучасний освітній процес. **Висновки.** Дистанційна освіта в сфері акторської майстерності може стати ефективним інструментом для формування професійних навичок. З використанням новітніх технологій, актор може розвивати не лише власні таланти, а й адаптувати їх до вимог сучасного світу, де віртуальний простір стає необхідною складовою успіху у сценічному мистецтві.

Ключові слова: дистанційне навчання, акторська майстерність, театральна педагогіка, актор, роль.

Miziak Vitalii, Candidate of Art History, Head of the Stage Craft Department, Kharkiv State Academy of Culture

Formation of professional skills in conditions of online education when mastering the actor's profession

The purpose of the paper lies in exploring the effective methods for formation of acting skills in online education and their impact on acting skills' quality. The main emphasis of the paper is on analysis of virtual pedagogical approaches, on the use of technologies and innovations in training of actors, as well as the on study of independent strategies for self-education and the interaction between the parties to educational process. **The methodology the research** involves the use of methods aimed at analysing virtual pedagogical approaches, developing technology and innovation in training of actors, evaluating effectiveness through experimentation and statistical analysis adapted depending on specific features and scope of this research. An interdisciplinary approach was employed to the fullest extent, thanks to which such disciplines as pedagogics, psychology, and aesthetics were involved. The said methodological approach makes it possible to deeply investigate the structure of the topic. The culturological approach was used to analyse the topic in a cultural-historical context and, together with the functional approach, it determines the scientific weight of the issues outlined in the paper. This is crucial for describing their actual functioning in the culture and in historical perspective. For this reason, analysed were existing research papers on formation of acting skills in online education, reviewed were pedagogical and

psychological aspects in mastering of acting skills in online environment and determined were the key methods employed for formation of skills in a distance form. Evaluation of effectiveness of various online pedagogical strategies in formation of actor's professional skills is based on own experience and on experience of colleagues. **The scientific novelty** of the paper consists in the identification of an innovative approach to understanding and improving the process of actors' training in conditions of online education, taking into account the new challenges and opportunities offered by contemporary educational process. **Conclusions.** Online education in the sphere of stage craft can become an effective tool for formation of professional skills. With the use of up-to-date technologies, actors can not only develop their own talents, but also adapt them to requirements of the contemporary world, in which virtual space becomes an essential component of success in stage craft.

Keywords: online education, stage craft, theatrical pedagogics, actor, role.

Актуальність теми дослідження. Звичний освітній процес останніх років суттєво трансформувалася, доповнившись новими формами взаємодії між викладачами та студентами. Через запровадження обмежень відвідування вищих навчальних закладів спочатку через пандемію COVID-19, потім через активні воєнні дії проти України на більшості території система вищої освіти запровадила кілька режимів організації навчального процесу. Найбільш яскраво серед творчих напрямків нові форми роботи проявились саме у викладанні акторської майстерності. На зміну студійної діяльності, що була побудована в межах єдиного загального фізичного простору прийшла змішана форма, побудована на поєднанні групових тренінгів та індивідуальної моделі роботи.

Адаптація до сучасних умов стала нагальною потребою. У світі, де інформаційні технології постійно розвиваються, акторам необхідно пристосовуватися до сучасних умов та використовувати можливості дистанційної освіти для подальшого вдосконалення своєї майстерності. Впливає також і глобальний доступ до інформаційних ресурсів. Дистанційна освіта дозволяє акторам отримувати знання від провідних експертів у цій галузі незалежно від географічного розташування. Це розширює можливості отримання унікальних знань та навичок. Технологічні інновації та використання технологій таких, як відеоконференції, в дистанційному акторському навчанні стають ключовим фактором, що впливає на актуальність теми. Інтеграція цих інновацій може значно полегшити і покращити процес навчання.

Безпека та здоров'я також відіграють свою роль. Умови пандемії та зростання важливості безпеки та здоров'я ставлять питання щодо можливості навчання акторів без фізичного контакту. Дистанційна освіта надає можливість безпечного та ефективного отримання навчання.

Відбувається також і формування унікального досвіду. Дистанційне акторське

навчання створює можливість для студентів власноруч формувати свій унікальний акторський досвід, спираючись на інтерактивні онлайн-ресурси та практичні вправи. Вивчення ефективності віртуальних педагогічних методів у формуванні професійних акторських навичок має важливе значення для покращення якості навчання та оптимізації процесу тренування акторів.

Описані аспекти підкреслюють актуальність теми, оскільки вона відповідає викликам та можливостям, що постають перед акторами в епоху технологічних змін та нових реалій.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз матеріалів та публікацій за темою засвідчив, що не зважаючи на важливість проблематики науковцями-театрознавцями та мистецтвознавцями означена тема широко не досліджувалася. У своїй публікації «Акторський тренінг у світі глобальних цифрових технологій» [3], Ф. Каміллері намагається зануритись в тему і розглядає можливості та вплив глобального цифрового зв'язку на процес навчання саме студентів акторів.

Питанням освіти сценічного мистецтва? в форматі цифрового простору активно займаються саме викладачі-практики. Цікаві думки подані в колективній статті Т. Гормана, М. Каннінена та Т. Сірї «Імерсивна медіа-присутність у театрі: освіта сценічного мистецтва в новому форматі» [4]. Вони зазначають, що в умовах швидкого розвитку технологій імерсивна медіа-присутність стає важливим елементом освіти сценічного мистецтва. Вони доводять, що це не руйнування звичної системи, а навпаки через цей новий формат студенти театральних шкіл мають змогу поглибити своє розуміння акторської майстерності, взаємодіяти з віртуальним середовищем та розширювати межі традиційного театрального навчання.

Дискутуючи з ідеями теоретичних матеріалів Ф. Каміллері виступає представниця київської театральної школи В. Штефюк у своїй статті «Акторський тренінг у контексті

дистанційної освіти» [2]. Вона акцентує на тому, що варто уважніше ставитись до збереження традиційних форм і навпаки намагатись їх перевести максимально зручно в нові формати. Ф. Каміллері ж вбачає причину проблеми в тому, що система навчання актора наразі лишається загальновідомо антропоцентричною і, як наслідок, певною мірою застарілою для потреб сучасного театрального мистецтва і форматів сприйняття глядачем.

Мета дослідження – визначити найбільш поширені ефективні методи та стратегії формування професійних акторських навичок в умовах дистанційної освіти. Також важливо дати оцінку їх впливу на розвиток і якість акторської майстерності. Через необхідність аналітичного дослідження теми матеріал роботи спрямовано на вивчення віртуальних педагогічних підходів, розгляду можливостей використання технологій та інновацій у навчанні акторів. А також додатково в матеріалі аналізується розкриття самостійних стратегій самоосвіти та взаємодії учасників навчального процесу в онлайн середовищі.

Основні завдання дослідження включають аналіз ефективності віртуальних методів акторського навчання, вивчення психологічних аспектів віддаленого взаємодії та розвитку комунікативних вмінь акторів в онлайн середовищі. Крім того, дослідження ставить за мету виявлення факторів, що впливають на мотивацію студентів у навчанні акторської майстерності дистанційним методом. Результати дослідження мають сприяти розробці рекомендацій для вдосконалення процесу дистанційного акторського навчання та виявленню перспектив розвитку цього напрямку в майбутньому.

Виклад основного матеріалу. Однією з ключових вимог до актора є вміння ефективно взаємодіяти з публікою та партнерами по виставі. В умовах дистанційної освіти це може бути викликом як для викладача (як навчити цього?) так і для студента (як опанувати це?), але завдяки залученню технологій пропонуються інноваційні рішення. Вже звичні форми освіти - від вивчення за допомогою онлайн-курсів до співпраці через віртуальні платформи проявили себе як зручний інструмент, тому і сучасний актор цілком може розвивати свої комунікативні вміння, використовуючи сучасні засоби зв'язку. Дистанційне акторське навчання відкриває перед учасниками можливість експериментувати з новими формами вистав, спрямованими на віртуальну аудиторію.

Використання віртуальних платформ та технологій дозволяє акторам створювати навіть унікальні моно/бліц, камерні і повноформатні вистави, в яких взаємодія із глядачами відбувається через онлайн-канали. Такий підхід стимулює розвиток креативності та інноваційного мислення у майбутніх акторів, а також дозволяє їм адаптувати свою гру до особливостей віртуальної взаємодії.

Крім того, використання відеоконференцій та спеціалізованих онлайн-платформ розширює можливості актора взаємодіяти з партнерами по виставі, навіть якщо вони фізично знаходяться на різних кінцях світу. Така дистанційна співпраця не лише розвиває акторські навички взаємодії, але й надає унікальний досвід творення вистав у віртуальному просторі.

Дистанційна освіта для акторів включає в себе не лише теоретичне навчання, але і практичні інноваційні методи, які розширюють їхні можливості взаємодії та комунікації в онлайн середовищі. Формування віртуального акторського досвіду може включати в себе інтерактивні вправи та вистави в онлайн-форматі. Робота з веб-камерою та звуковим обладнанням може сприяти розвитку навичок виразності та пластичності мовлення. Участь у віртуальних вправах та виставах дозволяє акторам не лише вивчати теоретичні аспекти своєї професії, але і отримувати реальний віртуальний досвід використання акторських технік та виразності в онлайн-середовищі. Це стає важливим етапом у процесі їхньої підготовки, оскільки дозволяє засвоювати особливості виступу перед віртуальною аудиторією та пристосовувати свою гру до вимог цифрового формату.

Погоджуюсь з маніфестною думкою колег І. Борко, К. Пивоваровою та К. Колпашиковою (із цим матеріалом можна ознайомитись в роботі «Методи та форми навчання студентів бакалаврату спеціальності «Сценічне мистецтво» під час воєнного стану в Україні» [1]) про те, що сьогодні театральна педагогіка та дидактика являють собою дуже гнучку систему. І ця система легко адаптується до змін як історичних і політико-економічних так і соціокультурних умов. У силу практично-орієнтованого підходу до навчання студентів за спеціальністю актор драматичного театру та кіно, традиційна форма навчання і навіть дистанційна в спрощеному вигляді не завжди відповідає вимогам навчальної програми. Однак з урахуванням тих складнощів, що зумовлені воєнним станом в нашій країні, ефективним вирішенням є поєднання практичних аспектів і теоретичної складової у

формі змішаного та онлайн навчання. Однак важливо враховувати, що подальший розвиток дистанційного та змішаного навчання все ж потребує значних змін і вдосконалення. Стосується це змін як у навчальних планах, методичній базі, так і в методології проведення занять.

Робота з веб-камерою та звуковим обладнанням стає ключовим елементом формування віртуального акторського досвіду. Вивчення технічних аспектів роботи з відео та аудіо дозволяє акторам підтримувати високий рівень професійної якості у віртуальних виставах. Розвиток навичок виразності та пластичності мовлення в контексті віртуального формату допомагає акторам стати більш адаптованими до вимог електронного представлення та розширює їхні можливості використання мовних інструментів для ефективного спілкування з віртуальною аудиторією. Такий комплексний підхід до формування віртуального акторського досвіду робить дистанційне навчання більш практичним та забезпечує випускників необхідними навичками для успішної кар'єри в сучасній сценічній галузі.

Важливим елементом дистанційного акторського навчання є також здатність самостійно оцінювати свою гру та вдосконалювати її. Відсутність безпосереднього контакту з викладачем може бути компенсована самоаналізом, відгуками під час віртуальних майстер-класів та спільною роботою з колегами на відстані. Самостійна оцінка актором власної гри стає важливим етапом в процесі його професійного зростання. Відсутність прямої взаємодії з викладачем вимагає від учасників активності в оцінці власних досягнень та виявленні областей для подальшого вдосконалення. Самоаналіз, здібність до критичного сприйняття власної роботи та постійна саморегуляція в процесі навчання стають визначальними чинниками формування високої професійної якості.

Важливою складовою самооцінки в дистанційному навчанні є участь у віртуальних майстер-класах, де актор може отримувати конструктивний фідбек від відомих фахівців та досвідчених колег. За допомогою відгуків та порад експертів, учасники навчання отримують можливість виправлення своїх помилок та покращення техніки гри. Спільна робота з колегами на відстані розширює можливості навчання та обміну досвідом. Віртуальна співпраця створює атмосферу взаємодопомоги, де актори можуть обговорювати свої досягнення та труднощі, розвиваючи навички

командної роботи та взаєморозуміння. Отже, самоаналіз, віртуальні майстер-класи та спільна робота на відстані стають необхідними елементами дистанційного акторського навчання, що сприяють не лише самовдосконаленню, а й розширенню професійного співтовариства.

У сучасному світі, охопленому стрімким розвитком технологій, дистанційна освіта стає все більш популярною формою навчання. Це особливо актуально для творчих професій, таких як акторство, де формування професійних навичок вимагає не лише теоретичних знань, але й практичного досвіду.

Важливість врахування сучасних викликів, пов'язаних із дистанційною освітою та пандемійними умовами, що визначають необхідність новаторських підходів до формування акторських навичок в онлайн середовищі важко переоцінити. Постає необхідність в поглибленому аналітичному дослідженні використання віртуальних педагогічних методів та їх вплив на результативність акторської підготовки. Важливою є також і інтеграція технологій та інновацій через розгляд можливостей використання їх у процесі навчання акторської майстерності. Необхідно також налагодити механізм здійснення практичних етапів навчання в дистанційній формі для збору унікальних даних та висновків, які сприятимуть подальшому розвитку сучасних методів акторської підготовки.

Висновки. Важливо не боятись відповідати на виклики та інновації в дистанційному акторському навчанні. Дистанційна освіта в сфері акторського мистецтва вимагає вирішення проблеми взаємодії з публікою та партнерами. Застосування технологій дозволяє розвивати комунікативні навички, а вже відомі форми, такі як онлайн-курси та віртуальні платформи, стають зручним інструментом для створення та експериментування з новими виставами для віртуальної аудиторії. Варто наголосити на важливості впливу технологій на комунікацію та творчість студентів. Застосування відеоконференцій та онлайн-платформ розширює можливості взаємодії актора з партнерами. Така дистанційна співпраця не лише розвиває акторські навички, але й створює унікальний досвід творення вистав у віртуальному просторі.

Дистанційна освіта для акторів включає інноваційні методи, такі як вивчення технічних аспектів роботи з відео та аудіо, що розширюють їхні можливості взаємодії та комунікації в онлайн середовищі. Віртуальні

вправи та вистави допомагають акторам засвоювати особливості виступу перед віртуальною аудиторією та пристосовувати свою гру до вимог цифрового формату. Важливою частиною дистанційного навчання є самооцінка та участь у віртуальних майстер-класах. Це дозволяє акторам не лише покращувати свої навички, але і спілкуватися та обмінюватися досвідом з колегами на відстані, розширюючи можливості навчання та сприяючи розвитку взаєморозуміння в онлайн середовищі.

Тож віртуальний інструментарій дистанційної форми опанування акторської професії може бути зручним і розширити можливості студента в подальшому розвитку як фахівця.

Література

1. Борко І., Пивоварова К., Колпащикова А. Методи та форми навчання студентів бакалаврату спеціальності «Сценічне мистецтво» під час воєнного стану в Україні. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Сценічне мистецтво*. 2023. № 6(2). С. 167–177.
2. Штефюк В. Д. Акторський тренінг у контексті дистанційної освіти. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2021. № 2. С. 334–339.
3. Camilleri F. Towards the study of actor training in an age of globalised digital technology. *Theatre, Dance and Performance Training*. 2019. № 10(2). Pp. 169–186.

Theatre, Dance and Performance Training. 2019. № 10(2). Pp. 169–186.

4. Gorman T., Kanninen M., Syrjä T. Immersive telepresence in theatre: performing arts education in digital spaces. *F. Helm & A. Beaven (Eds). Designing and implementing virtual exchange – a collection of case studies*. 2020. Pp. 23–35.

References

1. Borko, I., Pyvovarova, K., Kolpashchikova, A. (2023). Methods and Forms of Training Undergraduate Students Majoring in “Stage Craft” during Martial Law in Ukraine. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series: Stage Ceaft*, 6 (2), 167–177 [in Ukrainian].
2. Shtefiuk, V. D. (2021). Actors’ Training in the context of Online Education. *Bulletin of the National Academy of Culture and Arts Management*, 2, 334–339 [in Ukrainian].
3. Camilleri, F. (2019). Towards the Study of Actor Training in an Age of Globalised Digital Technology. *Theatre, Dance and Performance Training*, 10 (2), 169–186 [in English].
4. Gorman, T., Kanninen, M., & Syrjä, T. (2020). Immersive Telepresence in Theatre: Performing Arts Education in Digital Spaces. *Designing and Implementing Virtual Exchange*, 23–35 [in English].

*Стаття надійшла до редакції 04.01.2024
Отримано після доопрацювання 05.02.2024
Прийнято до друку 12.02.2024*